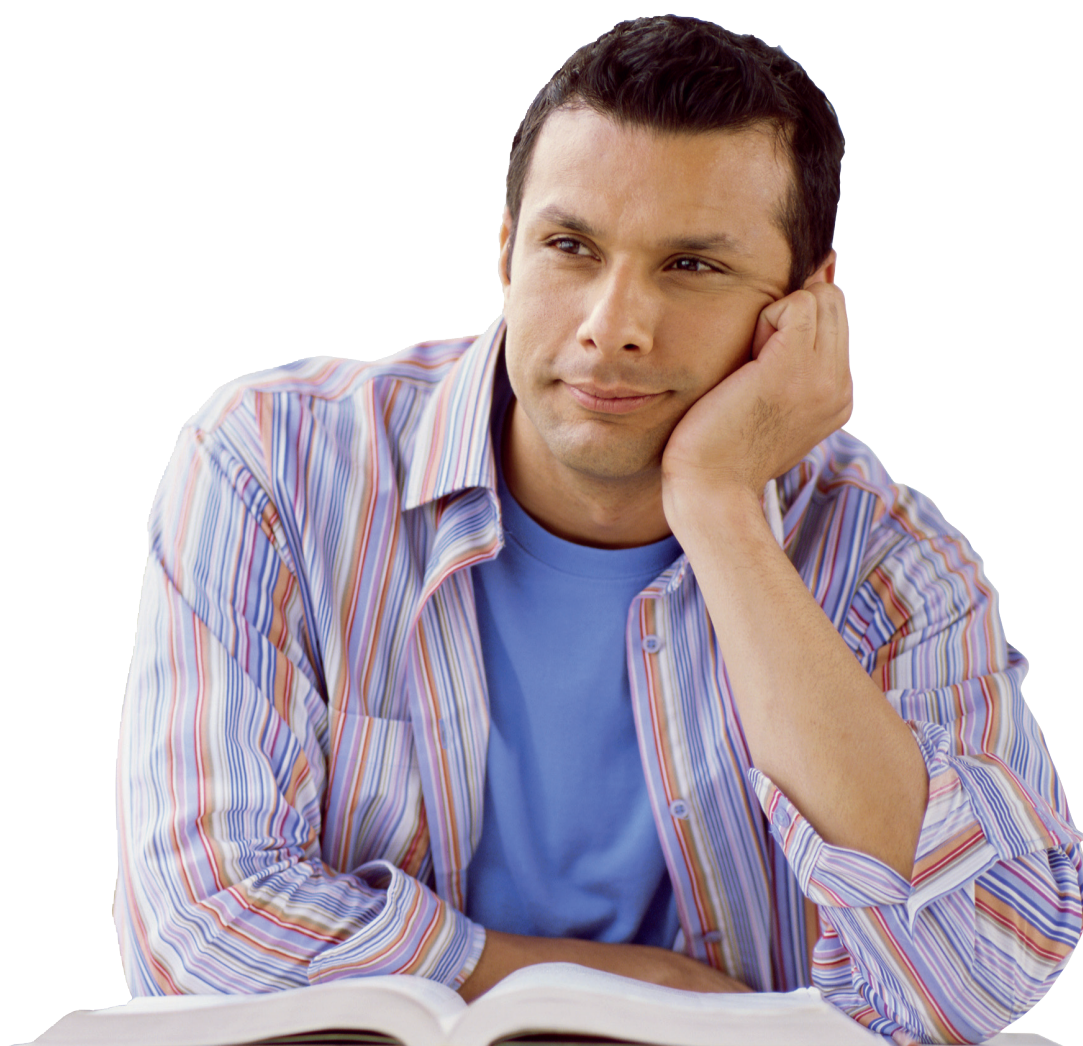

Sammanställning av erfarenheter från projekt Framtidsfokus

– för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning
eller misstänkt sådan

Iris Hadar utför detta på uppdrag av Samordningsförbundet Östra Östergötland

För mer information om hela vår verksamhet: www.irishadar.se

Iris Hadar AB är ett företag inom Irisgruppen som vänder sig till myndigheter, organisationer och arbetsgivare med ett behov av att stödja personer med särskilda behov. Inom vårt samlade erbjudande av tjänster gör vi analyser, kompenserar funktionsnedsättningar, utbildar och matchar samt coachar till arbete.

Innehåll

Bakgrund.....	3
Om projektet	3
Om Iris Hadar	3
Målgrupp.....	3
Antagningsförfarandet	4
Platser	4
Avveckling.....	4
Kompetenser och personella resurser	5
Projektledare	5
Arbetsterapeut	5
Psykolog	6
Psykiatriker	6
Pedagog/Specialpedagog.....	6
Beteendevetare	7
Rekryterare.....	7
Coacher	7
SIUS-konsulent.....	7
Metod och arbetsmodeller	9
Analys.....	9
Kompensation.....	9
Utbildning.....	9
Matchning	9
Övrigt.....	9
Bakgrund	10
Individuell coachning	10
Neuropsykiatrisk utredning	10
Utredningsförfarandet.....	11
Läs- och skrivutredning.....	11
Analysdel - generella rutiner	12
Analys av lärostil/arbetsstil	12
Kompenserande metoder	12
Arbetsminnesträning	12
Kompenserande insatser i grupp.....	13
Bakgrund.....	13
Allmänt om grupperna	13
Matlagning.....	13
Psykoedukativ grupp, inriktning ADHD/ ADD.....	14
Social färdighetsträning, inriktning autismspektrum	15

Mindfulness	15
Friskvård	15
Utbildande insatser i grupp	16
Samhällsinformation	16
CV och Personligt brev	16
Var finns jobben?	16
Personlig marknadsföring	16
Grundläggande datorkunskap	17
Matchande insatser	18
Praktik/Arbetsträning	18
Samordning	20
Erfarenheter	20
Resultat	21
Utdrag från deltagarnas utvärdering	21
(Man 48 år).....	22
(Kvinna 28år).....	22
(Man 43år).....	22
(Man 32år).....	23
(Kvinna 56år).....	23
(Kvinna 45 år).....	23
Vad har deltagarna fortsatt med?	24
Kommentarer	25
Sammanfattning och kommentarer	26
Lärandeprojekt.....	26
Framgångsfaktorer	26
Utbud	26
Bedömningssamtal.....	27
Samverkan.....	27

Bakgrund

Den här sammanfattningen syftar till att beskriva erfarenheter från projekt "Framtidsfokus – för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller misstänkt sådan".

Nedanstående är varken en fullständig skildring eller en utvärdering av projektet utan syftar till att beskriva metoder, framgångsfaktorer och svårigheter under projektets gång.

Om projektet

Projekt Framtidsfokus uppstod av att man hos de olika aktörerna knutna till Samordningsförbundet Östra Östergötland, dvs. Norrköpings-, Söderköpings- och Valdemarsviks kommun, Landstinget i Östergötland, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i Östergötland, identifierat ett behov av ökat stöd till arbetssökande med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Efter en upphandling gick genomförandeuppdraget till företaget Iris Hadar AB.

Om Iris Hadar

Iris Hadar är ett företag med lång erfarenhet av att jobba med personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Iris Hadars vision är att skapa förutsättningar för människor att nå sin fulla potential. Vår affärsidé går ut på att erbjuda tjänster som möjliggör studier och arbete för alla oberoende av individuella förutsättningar.

Iris Hadar vänder sig till arbetsgivare, myndigheter och organisationer som i sin verksamhet behöver ge stöd till personer med särskilda behov. Inom vårt samlade erbjudande av tjänster gör vi analyser, kompenserar funktionsnedsättningar, utbildar och matchar till arbete.

Målgrupp

Målgruppen för Framtidsfokus var huvudsakligen arbetssökande individer över 25 år som upplevdes ha svårigheter att få fäste på arbetsmarknaden. Kriterierna utvecklades dock av inskrivningsgruppen så att även sökanden under 25 år kunde bli aktuella för projektet. Individerna som var aktuella för Framtidsfokus hade:

- en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller misstänkt sådan
- en aktuell kontakt med någon av aktörerna kopplade till samordningsförbundet
- offentlig försörjning

En del av de sökande hade en eller flera diagnoser sedan tidigare, för andra har det funnits behov att genomgå en neuropsykiatrisk utredning för att komma vidare mot den övergripande målsättningen arbete eller studier. Utredningen har varit relevant i flera avseenden, dels att deltagarna själva ska få insikt i vad det är som inte fungerar och vilka orsaker som ligger bakom, dels att handläggare, vårdkontakter, anhöriga etc. skall ha kännedom om funktionsnedsättningen samt att individen skall få rätt till det stöd som denne har behov av för att klara av både vardag och arbete.

Antagningsförfarandet

Antagningsförfarandet har inneburit att deltagaren via sin handläggare eller vårdkontakt har blivit anvisad till projektet via remiss. Remissen har vidarebefordrats via en kontaktperson från respektive myndighet vilka tillsammans med samordningsförbundet och projektledare på Iris Hadar utgjort inskrivningsgruppen. Inskrivningsgruppen har under inskrivningsperioden träffats varannan vecka. Efter att remisserna behandlats av inskrivningsgruppen och de sökande bedömts aktuella eller ej aktuella för projektet har de som varit aktuella fått börja.

Platser

Projektet har haft ett fast antal platser, inledningsvis 30 platser vilka under det andra året utökades till 40 efter förfrågan av samordningsförbundet. Kombinationen av ett begränsat antal platser, en stor efterfrågan efter dessa samt ett omfångsrikt uppdrag som krävde sin tid att genomföra gjorde att det bildades en kö till platserna i projektet.

Nya deltagare kunde startas först när det uppstått en vakans efter att någon avslutats. Deltagarnas tidsram i Framtidsfokus sträckte sig upp till och med två år vilket innebar att när alla platser i Framtidsfokus blivit tillsatta så uppstod en kö med flera månaders väntetid. Då inskrivningsgruppen identifierade risker med att ha personer väntandes under lång tid hanterades inledningsvis kön med ett remisstopp.

Avveckling

Under tiden kom rapporter om att de sökande mådde sämre under tiden de väntade och kontaktpersonerna i inskrivningsgruppen ombads därför att gå ut till respektive handläggare och påminna om vikten av en aktuell planering. I februari 2011 beslutades under möte mellan samordningsförbundet, Arbetsförmedlingen och Iris Hadar att de deltagare som nu var kallade till start dessutom fick bli de sista att ingå i projektet.

Som konsekvens fick varje enskild deltagare och dennes remittent i den kvarstående kön, ett tiotal individer, kontaktas för information om intagningsstoppet. I samband med ovan nämnt möte formulerades även en plan för successiv utskrivning ur projektet där de som var nyintagna tilldelades ett beslut ända fram till årsskiftet 2011/2012 medan övrigas avropstid uppskattades individuellt efter hur länge de varit inskrivna, hur pass berättigade de var till liknande stöd av myndigheter samt hur långt de kommit i sin individuella planering.

Kompetenser och personella resurser

Personalens kompetens har varit en avgörande faktor i och med projektets variation gällande både funktionsnedsättningar, deltagarnas individuella förutsättningar samt bredden av de insatser som upphandlats i projektet.

Inom projektet har följande kompetenser/resurser ingått:

- Projektledare
- Leg. Arbetsterapeut
- Leg. Psykolog
- Leg. Psykiatriker
- Pedagog & Specialpedagog
- Beteendevetare
- Rekryterare
- Coacher
- SIUS-konsulent från Arbetsförmedlingen

Projektledare

Projektledaren har ansvarat för att uppdraget är kvalitetssäkrat: att alla som arbetar i uppdraget har rätt information, kunskap och kompetens. Externt har denne hållit samman och koordinerat kontakter med myndigheter och ansvarat för kontakter, logistik, uppföljning, rapportering, statistik samt deltagit i inskrivningsgruppens arbete.

Internt har denna haft ansvaret för att uppdraget följde Iris Hadars kvalitetsledningssystem, att organisationen var smidig, att teamen fungerat och haft rätt sammansättning samt att rapportering och dokumentation varit tillfredsställande. Denne har även ansvarat för regelbundna interna möten och möjlighet till handledning internt och externt för personalen som arbetat i uppdraget.

Inledningsvis arbetade en legitimerad arbetsterapeut med lång erfarenhet från psykiatri och specialist på kognitiva funktionsnedsättningar som projektledare. Denne hade sedan tidigare erfarenhet av att genomföra neuropsykiatriska utredningar och var strategiskt kompetensansvarig inom NPF på Iris Hadar.

Ett år in i projektet föll det sig så att man bytte projektledare i och med att ovanstående tog tjänstledigt. Den nya projektledaren var i grunden pedagog men med specialisering inom både pedagogik och specialpedagogik och har fördjupad utbildning i människors olika uppväxtvillkor, olika sätt att lära och förstå omvärlden, pedagogisk kompensation och bemötande av personer med funktionsnedsättning. Denne arbetade sedan tidigare som utbildare och coach i uppdraget.

Arbetsterapeut

Vår andra legitimerade arbetsterapeut har arbetat över 20 år inom specialistpsykiatri och har lång erfarenhet av personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt har

grundutbildning i kognitiv psykoterapi och har arbetat mycket med gruppverksamhet med inriktning på stress, stresshantering, sömn m.m.

Arbetsterapeuten har fungerat som utredningsansvarig i projektet, har schemaplanerat och koordinerat olika insatser under utredningstiden och har stått för kontakten med psykiatri för medicininställning och dosjustering, beställning av recept, hjälpmedelsutprovning m.m. Arbetsterapeuten har också varit ansvarig för olika gruppverksamheter såsom ADHD grupp, Social färdighetsgrupp, Matlagingsgrupp etc. och varit individuell coach för de deltagare som haft ett mer omfattande hjälpbehov, t.ex. genom hembesök hos vissa deltagare för särskilt stöd med struktur i hemmet. Denne har även deltagit i samverkansmöten med kommunens boendestöd samt har i vissa fall arbetat med individuella coachsamtal utifrån den kognitiva modellen.

Projektets tredje arbetsterapeut hade sin avslutande praktik hos oss och efter examination och legitimering var vi glada över att behålla henne i företaget. Hon hade ansvar för Matlagingsgruppen och Social färdighetsträning men arbetade huvudsakligen som coach och rekryterare i uppdraget.

Psykolog

Vår legitimerade psykolog har innan anställningen vid Iris Hadar arbetat inom Arbetsförmedlingen, Ami-S, som var specialiserade på arbete för personer med funktionsnedsättning. Denne har mångårig utredningserfarenhet av olika typer av funktionsnedsättningar, förvärvade eller av konstitutionell art.

Psykologen har ansvarat för de testningar och bedömningar som genomförts i utredningarna och för vissa deltagare har också uppföljande testning skett i samband med insättning av medicin.

Vid återkoppling av utredningsresultat till deltagaren och deltagarens närstående, det senare efter önskemål från deltagaren, har psykologen haft en viktig roll. Dessa träffar har föregåtts av en individuell genomgång av utredningsresultatet med respektive deltagare.

Psykiatriker

Har arbetat inom psykiatri i olika verksamhetsområden sedan tidigt 1980-tal. Under många år haft ett särskilt intresse för behandling av depression och mano-depressiv sjukdom, men på senare år kommit att allt mer inrikta sig på utredning av olika former av långsiktiga psykiska funktionshinder. I flera år arbetat med arbetsförmågebedömningar och neuropsykiatriska utredningar såväl åt landstingspsykiatri som Iris Hadar, och är numera även konsult åt Saltå by, internatskola för funktionshindrade elever. Genom åren författat läroböcker, informationsskrifter och vetenskapliga artiklar som uppskattats för att vara lättlästa och tillgängliga.

Pedagog/Specialpedagog

Vår pedagog i uppdraget har kunskap om hur funktionsnedsättningen kan påverka inläringssituationer och har stöttat deltagarna med struktur, planering, studieteknik,

minnesteknik etc. Pedagogen har även varit coach för dem som uttryckt en önskan om att gå vidare till studier.

Specialpedagoger med inriktning mot Läs- och skriv har använts vid behov och i första hand under utredningsdelen då misstanke om läs- och skrivsvårigheter framkommit. Dessa har då genomfört utredning samt provat ut och utbildat deltagaren i lämpliga hjälpmedel anpassade för både arbetsplats och studiemiljö. Som exempel kan nämnas att även intyg för möjlighet att få särskilt stöd under körkortsteori har skrivits, detta för att öka deltagarens möjligheter att få en anställning.

Beteendevetare

Våra beteendevetare i uppdraget har fungerat som coacher/utbildare men också i vissa fall deltagit i de neuropsykiatriska utredningarna. De har därtill haft god kunskap om arbetsmarknaden och därför även rekryterat praktik-/arbetsträningsplatser inom projektet.

Rekryterare

Rekryteraren har ansvarat för att anskaffa praktik- och arbetsträningsplatser utifrån branscher, arbetsuppdrag, svårighet på arbetsuppgifter etc. Rekryteraren har arbetat nära deltagare och dennes coach. Vår rekryterare inledde samarbetet med Arbetsförmedlingens SIUS-konsulenter.

Coacher

Vi har inom projektet, bortsatt från andra arbetsuppgifter jobbat som coacher i olika omfattning. Men endast en har haft den individuella coachningen med deltagarna som huvuduppgift. Denna person är samhällsvetare och har en bakgrund som arbeidskonsulent inom Norrköpings kommun, Arbetsmarknadskontoret, med erfarenhet av coaching, utbildning och vägledning av arbetssökande sedan 2005. Denne har hållit i utbildningsinslag så som CV, Personligt brev, Var finns jobben?, Personlig marknadsföring och Grundläggande datorkunskap. Detta för att ge deltagarna rätt kunskaper och verktyg för hur arbetsmarknaden fungerar och vad som är effektiv sökstrategi.

SIUS-konsulent

Under senare hälften av 2010 och fram till årets slut samma år så bidrog Arbetsförmedlingen med medel för att en av deras SIUS-konsulenter¹, skulle ägna 50 % av sin arbetstid exklusivt riktad mot Framtidsfokus. Relevansen av att ha en SIUS kopplad direkt till projektet låg i att ett större antal deltagare avslutades under denna period och därmed utgjorde ett tryck på en sedan tidigare belastad resurs. Sekundära effekter av att inkludera denna kompetens i verksamheten antogs även vara att en överlappande övergång till Arbetsförmedlingen skulle

¹ Särskilt introduktions- och uppföljningsstöd - SIUS, är ett individuellt stöd till dig med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga inför en anställning. Det särskilda stödet ges till såväl dig som till arbetsplatsen av en SIUS-konsulent som har särskild kompetens i introduktionsmetodik. (källa: Arbetsförmedlingens Faktablad till arbetsgivare oktober 2010)

vara enklare för många av deltagarna som sedan tidigare uttryckt oro och till och med rädsla för att lämna projektet. På grund av oförutsedda händelser kunde denne tyvärr inte vara projektet tillgänglig i någon större utsträckning under perioden.

Metod och arbetsmodeller

Arbetet med deltagarna i Framtidsfokus har skett i olika faser:

- Analys
- Kompensation
- Utbildning
- Matchning

Dessa faser utgör Iris Hadars samlade utbud av tjänster. De har övergripande innehållit följande insatser med individuell coachning som löpande tråd genom hela insatsen.

Analys

- Kartlägningsintervju
- Neuropsykiatrisk utredning
- Läs- och skrivutredning
- Arbetsstilsanalys, WSA, Working Style Analysis
- Lärstilsanalys, LSA, Learning Style Analysis
- Indikationer för Arbetsminnesträning (screening)

Kompensation

- Arbetsminnesträning med datorprogrammet Cogmed QM
- Matlagningsgrupp
- Psykoedukativ grupp inriktning ADHD/ ADD
- Social färdighetsträning inriktning autismspektrum
- Mindfulnessgrupp
- Friskvård

Utbildning

- Samhällsinformation
- Föreläsning och verkstad: CV och personligt brev
- Föreläsning: Var finns jobben?
- Föreläsning: Personlig marknadsföring
- Grundläggande datorkunskap

Matchning

- Praktik/Arbetsträning
- Intressetest
- Vägledningscentrum (studier)
- SIUS

Övrigt

- Remiss om samtalsbehandling
- Läkarutlåtande om hälsotillstånd
- Intyg för körkortstillstånd

Bakgrund

Framtidsfokus har utgått från deltagarnas individuella behov och varje deltagare har fått en individuell coach som tillsammans med deltagaren tagit fram en planering. Arbetet har konkret inneburit deltagande i aktiviteter kopplade till de olika faserna av vårt erbjudande: Analys, Kompensation, Utbildning och Matchning utifrån deltagarens individuella målsättning och behov. Dessa kursmoment och aktiviteter har varit tillgängliga för alla i projektet men relevansen för den enskildes deltagande i de olika kursmomenten och aktiviteterna har diskuterats utifrån dennes planering. Detta innebär alltså att inte alla deltagit i allt som erbjudits, utan i vad som varit gynnsamt för den enskilde deltagaren utifrån dennes målsättning och behov.

Individuell coaching

Utifrån deltagarens främsta behov har denne fått en coach som utifrån sitt kompetensområde ansetts bäst svara mot deltagarens behov. I vissa fall har ansvaret delats mellan två coacher då detta ansetts mest gynnsamt. Coachen har varit den fasta punkten och den som tillsammans med deltagaren utformat planering samt agerat samordnande i kontakter med deltagarens aktuella handläggare, vilket inte alltid inneburit remittenten.

Planeringarna har utformats efter den enskildes deltagarens behov och tagits fram tillsammans med coach efter att en inledande kartläggning genomförts. Den enskilde coachen har haft huvudansvaret för de deltagare som tilldelats denne.

Neuropsykiatrisk utredning

Vi har inom Framtidsfokus vid behov utfört neuropsykiatrisk utredning för att kunna fastställa hur personens problematik ser ut och om det finns underlag för diagnos. Detta har genererat viktig information för att kunna arbeta vidare med deltagaren.

Från början var tanken att de flesta personerna som remitterades till Framtidsfokus redan skulle ha en diagnos och att man enbart skulle utreda i liten omfattning. Verkligheten blev en annan och önskemål om neuropsykiatriska utredningar var frekventa på de remisser som inkom. Av de 73 unika individer som genomgått verksamheten har 34 stycken utretts inom ramen för Framtidsfokus.

Följande diagnoser har fastställts:

- ADHD 13 st
- ADD 9 st
- Asperger 12 st
- Autismspektrumtillstånd 3 st
- Generella inlärningssvårigheter 1 st
- DAMP 1 st
- Personlighetstörning UNS 1 st
- Ångestsyndrom 4 st

10 deltagare har fått kombination av ADHD/ADD och diagnos inom autismspektra.

17 deltagare har fått medicin via vuxenpsykiatri. 4 av dem har avslutat medicineringen pga. biverkningar såsom huvudvärk, hjärtklappning eller utebliven önskad effekt. Vid ett flertal fall har flera olika preparat utprovats innan önskad effekt uppnåtts. En stor fördel har det varit att vi under medicininställning kunnat observera deltagarna i aktivitet för att därigenom kunna ställa in en optimal dos utifrån aktivitetsförmåga.

Det team som utrett deltagarna har bestått av psykiatriker, psykolog, arbetsterapeut och under vissa utredningar även beteendevetare. Samtliga med lång erfarenhet av utredningsarbete inom neuropsykiatri.

Utredningsförfarandet

- Första besök med psykiatriker för anamnesupptagning och differentialdiagnostisering
- Djupintervju, fokus ADHD/ADD alternativt autismspektrum eller en kombination av dessa beroende på det som framkommit i remiss och under läkarbedömning
- Närståendeintervju för barndomsanamnes
- Psykologutredning vid två till tre tillfällen
- Arbetsterapeutisk utredning, intervju och hembesök för bedömning i aktivitet
- Teamkonferens med genomgång av det som framkommit i de olika delarna. Även coach delaktig med sina observationer. Här har i möjligaste mån diagnos, sammanfattning och rekommendationer formulerats.
- Besök 2 med psykiatriker för diagnos, remiss till vuxenpsykiatri i de fall medicinering rekommenderades
- Genomgång av utredningen med deltagare och psykolog, möjlighet att ta med anhörig

Tack vare att vi parallellt med insamlingen av material under de olika delarna också kunnat observera deltagarna i aktivitet i olika sammanhang har det underlag som diagnosen/-erna grundats på varit mycket gediget. Vid tveksamma fall har utredningen dragit ut på tiden då vi önskat se mer av deltagaren i exempelvis gruppsammanhang för att observera social interaktion, exekutiva förmågor etc. Vi har strävat efter att utredningstiden inte ska vara mer än tre månader från start till färdig produkt. Deltagarna har regelbundet följts upp av vår läkare med samtal och blodtryckstagnation och har också följts upp på respektive öppenvårdsmottagning.

Läs- och skrivutredning

Vid de tillfällen då vi i något skede av insatsen misstänkt alternativt fått information från deltagaren om läs- och skrivsvårigheter har någon av våra specialpedagoger gjort en sådan utredning som antingen visat på en faktisk funktionsnedsättning gällande läs- och skriv, eller endast svårigheter som beror på exempelvis uppmärksamhet- och koncentrationssvårigheter. Oavsett bakgrunden till svårigheterna har vi levererat dokumentation för att deltagaren ska kunna få lämpliga anpassningar i sin arbets- eller studiemiljö.

Analysdel - generella rutiner

Deltagarna har slussats in genom att delta i två stycken introveckor, detta i syfte att lära känna andra deltagare samt att gå igenom vad Framtidsfokus har att erbjuda. Gemensamma aktiviteter såsom LSA/WSA och indikationer för arbetsminnesträning har genomförts. Deltagarna har också fått sina individuella coacher under denna tid.

För de deltagare som inte varit i behov av neuropsykiatrisk utredning har i stället en grundläggande kartläggning varit aktuell. Denna har utförts i inledningen av deltagarens tid i Framtidsfokus, genom en kartlägningsintervju och med hjälp av Arbetsstilsanalys (Working Style Analysis - WSA Corporate) eller Lärstilsanalys (Learning Style Analysis- LSA) och Indikationer för Arbetsminnesträning (screening). Med hjälp av dessa verktyg och samtal (djupintervju) har vi kunnat kartlägga behov hos deltagaren samt styrkor, målsättningar, historik och livssituation. Utifrån detta har vi lagt upp en planering som varit relevant för individen. LSA/WSA samt indikationer för arbetsminnesträning har även varit aktuellt för de personer som genomgått utredning.

Analys av lärstil/arbetsstil

Iris Hadars utbildare är Certifierade användare av Lär- och Arbetsstilsanalys genom Learnitas, generalagent i Sverige för TSA-, LSA- och WSA-analyser. Analyserna görs med stöd av två olika testinstrument. Dels utifrån de ”multipla begåvningarna, individens förutsättningar, som kallas våra ”nio intelligenser”, samt med stöd av Arbetsstilsanalys WSA™, Lärstilsanalys LSA™ och resulterar i en personlig profil och handlingsplan.

Det är ett datoriserat, självtolkande instrument som syftar till att bättre förstå sin lär- eller arbetsstil och därmed klara av sina dagliga uppgifter på ett mer effektivt och mindre stressigt sätt. Målet är att finna sina starka sidor och sedan hitta förutsättningar där dessa kan komma fram i den reella miljö man befinner sig.

Vi har gjort lär- eller arbetsstilsanalyser med så gott som samtliga deltagare vilka även sammanfattats i slutrapport då de utgör ett gott underlag i sin beskrivning av hur personen tänker och arbetar. Ett sekundärt syfte har varit att utifrån vad analyserna visat kunna anpassa verksamheten bättre för personen, t.ex. genom att tillhandahålla mindre rum utan tickande klockor eller annat som framkommit störande under arbete.

Kompenserande metoder

Arbetsminnesträning

För deltagare med en nedsättning av arbetsminnet har vi använt en vetenskapligt beprövad metod för ökat arbetsminne och koncentrationsförmåga: Cogmed QM, tillhandahållen av Cogmed och administrerad av Iris Hadars cogmedcoach. Cogmed är grundat av Karolinska institutets hjärnforskare (Klingberg & Westerberg) och i princip all världens forskning om arbetsminne är genomförd med Cogmeds program.

För att säkerställa relevansen av denna träning har vi i osäkra fall använt oss av en screening ”Indikationer för arbetsminnesträning”, därefter har träningen bedrivits antingen

hemma hos deltagaren, på Iris Hadar eller båda delar. Träningen är ett datoriserat program som pågår under 25 dagar och tar 30 minuter till en timme per gång. Övningarna består av dels fonologiska övningar och dels visuospatiala och svårighetsgraden på övningarna anpassas hela tiden automatiskt efter den tränandes förmåga så att arbetsminneskapaciteten tänjs.

Erfarenheter

För många deltagare har det inneburit en stor utmaning att upprätthålla regelbunden träning 5 dagar i veckan i 5 veckor och de har varit uppenbart utmattade när de varit färdiga med träningen. Flera har ej fullföljt hela programmet men för de som blivit klara har träningen varit positiv. Bland de återberättade vinsterna av träningen kan nämnas att bättre kunna orientera sig rumsligt, t.ex. hitta sin bil på parkeringsplatsen, att kunna läsa en instruktion eller ett recept utan att gå tillbaka hela tiden och känna sig lugnare i allmänhet eftersom man minns bättre och inte behöver oroa sig över att ha glömt något viktigt på samma sätt.

Kompenserande insatser i grupp

Bakgrund

I projektets inledning konstruerades ett veckoschema med gruppaktiviteter anpassade för att kompensera de svårigheter de flesta av deltagarna dagligen ställdes inför. Så gott som samtliga deltagare var med i dessa aktiviteter med varierande närvaro.

Efterhand som deltagarantalet i projektet fylldes på och tillslut nådde maxvolym (40 st.) fick vi omarbeta dessa scheman till att gälla grupper i gruppen. Exempelvis kunde det finnas ett behov hos vissa med en matlagingsgrupp, medan andra kände sig osäkra i sociala sammanhang och sökte råd i detta.

Grupperna anpassades efter relevans för varje deltagare att ingå i en viss grupp. Vilka insatser som var viktiga att genomföra i grupp togs fram under arbetsmöten där var och en av coacherna redogjorde för vad just dennes deltagare var i behov av eller själv efterfrågade, genom detta fick vi också ut maximalt av våra olika kompetenser.

Allmänt om grupperna

Vid start av varje grupp har gruppen formulerat förhållningsregler. Dessa har bl.a. syftat till att gruppmedlemmarna ska känna sig trygga med att det som sägs i gruppen stannar i gruppen. Vi har varit noga med att gruppen hålls i samma lokal, vid samma tillfälle och dag och med samma personal.

Matlagning

Denna grupp har varit förlagd till andra lokaler i centrala Norrköping en gång i veckan, ca 4 timmar per tillfälle. Den har bestått av 3-4 deltagare per gång. Gruppen har varit av halvöppen karaktär, dvs. nya deltagare har kunnat komma in i gruppen vid behov och plats.

Gruppen har handledts av arbetsterapeut och syftet har varit olika för olika deltagare. För vissa har det varit att träna upp enskilda förmågor såsom: tidspassning, uthållighet,

koncentrationsförmåga, initiativ, planering, social interaktion m.fl. För andra har gruppen syftat till att vara en förberedande arbetsträning inför praktik. Man har då haft ökat ansvar för vissa uppgifter i gruppen. För ett par deltagare har även syftet varit att exponera olika typer av tvång kretsande kring mat och hygien. Dessa deltagare har i samband med gruppen även haft individuella uppföljande coachsamtal med coach med steg 1 kompetens inom KPT för att förbereda och följa upp gruppträffarna.

Deltagarna i matlagningsgruppen har tillsammans planerat den mat som ska lagas, gått och handlat, lagat maten och ätit tillsammans. Under en period ändrades inriktningen på gruppen och blev mer en matproduktionsgrupp i syfte att vara förberedande för arbetsträning. Då såldes överbliven mat till självkostnadspris till övrig personal inom verksamheten. Man har fört kassabok och räknat ut vad varje portion kostat. Detta för att öka medvetenheten om kostnad och pengars värde. De pengar som kommit in av försäljningen har gått till avslutningsaktivitet för gruppdeltagarna såsom cafébesök eller julbord. Då behov funnits i gruppen har det praktiska arbetet också varvats med teori kring kost, motion, hygien och budget.

Psykoedukativ grupp, inriktning ADHD/ ADD

Denna grupp har startats kontinuerligt efter behov och har kommit som en naturlig del efter att utredningen blivit klar.

Antal deltagare: max 5

Tid: 1 gång i veckan 45 minuter x 2, med kafferast, 5 – 7 tillfällen

Gruppledare: arbetsterapeut

Gruppkaraktär: sluten

Syfte: Att genom psykoedukation förmedla kunskap om funktionshindret, vilka konsekvenser det kan ge samt lära ut strategier för att hantera vardagen.

Gruppen har utifrån olika teman fått en kort genomgång samt sedan möjlighet att diskutera och utbyta erfarenheter med varandra:

- Vilka konsekvenser i vardagen kan det kognitiva funktionshindret ge?
- Hur kan man organisera sin miljö för att underlätta?
- Stress, vad gör mig stressad, hur kan jag reducera min stress?
- Prova på mindfulness, övningar i vardagsaktiviteter samt prova vägledd övning
- Sömn och sömn hygien, restriktioner
- Minnesfunktioner, genomgång av korttidsminne, långtidsminne, arbetsminne
- Kort genomgång och introduktion i den kognitiva modellen samt genomgång av tankefallor.
- Förevisning av kognitiva hjälpmedel såsom MultiComai, Handifon, Smartphone samt möjlighet att prova kedjetäcke under en tre veckors period för ökad kvalitet av sömnen

Social färdighetsträning, inriktning autismspektrum

Vänder sig till personer med autismspektrum problematik och syftar till att lära sig mer om social interaktion i olika mellanmännsliga situationer.

Antal deltagare: max 5

Gruppkaraktär: sluten

Gruppledare: Arbetsterapeut samt pedagog

1 gång i veckan 45min x 2 med kafferast för att träna social interaktion, sammanlagt 5 tillfällen

Metoder

Genomgång av olika teman såsom; kroppsspråk, konflikthantering

Rollspel

Videoinspelning

Hemuppgifter bestående av exempelvis observation av kroppsspråk vid ett cafébesök eller vid en busshållplats etc.

Mindfulness

Mindfulness är ett effektivt verktyg mot stress och verkar även preventivt mot depressioner samt stärker arbetsminnet. Det har även visat sig öka impuls kontrollen och därför har vi funnit det relevant i Framtidsfokus. Vi har haft Mindfulness dels som en kompenserande insats i grupp, dels som prova-på tillfällen för dem som är skeptiska. I fall där träningen i grupp känts alltför svår har vi även tillhandahållit CD-skiva med program för egen träning i hemmet. Vi har använt material som är anpassat för personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Friskvård

Vi har inom projektet haft en stående tid varje vecka för friskvård tillsammans med personal och sedan ett år därtill bekostat träning på Friskis & Svettis alternativt Badhuset Medley 1 ggr/v. om deltagaren haft intresse av detta.

Med friskvård har vi avsett aktiviteter som främjar hälsan och utvecklar både fysiska, mentala och sociala resurser. Friskvård är dessutom rutinskapande och tränar förmåga att planera och organisera sin tillvaro både före-, under- och efter aktiviteten i sig. I benämningen motion har friskvård goda effekter tillsammans med ADHD-medicinering.

Erfarenheter

Motivationen att träna själv har varit stor men deltagarna har trots att det varit kostnadsfritt haft mycket svårt att ta sig iväg till aktiviteten. Vad som bör nämnas är att friskvården angetts som rekommendation i läkarutlåtande för flera av deltagarna och de har gång på gång själva understrukt viljan att komma iväg, vilket generellt ej har lyckats.

Vad som däremot inneburit en fungerande metod är att vid en fast tid i veckan samlas på kontoret för att därefter gå iväg och "friskvårda" tillsammans, ofta i någon av Norrköpings

parker som erbjuder möjligheter så som boule, minigolf, frisbeegolf, promenader etc. Denna form har kunnat upprätthållas under de varmare månaderna.

För vissa deltagare har relevansen av friskvård dock varit så stor att delar av den individuella coachningen bestått av att gå och träna tillsammans.

Utbildande insatser i grupp

Vi haft ett antal kursmoment som varit inriktade på hur man söker jobb och hur arbetsmarknaden fungerar. Nedan presenteras en beskrivning av dessa moment.

Samhällsinformation

I omgångar har vi bjudit in personer att informera deltagarna om samhällsinformation. Som exempel kan nämnas en skuldsanerare, vägledare från Vägledningscentrum, Försäkringskassan, SIUS-konsulent, handläggare på ekonomiskt bistånd med flera.

Relevansen i detta låg i att flera deltagare uttryckte svårigheter att själva söka upp/ta till sig samhällsinformation. Brev från myndigheter kunde ligga oöppnade på hyllan i hallen i veckor innan de öppnades, om de alls öppnades. Vad man önskade var att få träffa någon av dessa myndighetspersoner i en trygg miljö och få möjlighet att ställa frågor snarare än att läsa sig till informationen.

Värt att nämna är att flera har uttryckt att de uppfattar kontakten med myndigheter som "hotfull", dock inte i den meningen att de upplevt sig hotade utan mer som en beskrivning av den egna känslan och viljan att undvika obehaget. Som exempel kan nämnas mångas rädsla under utförsäkringen som blev aktuell under 2010 där information om vad det innebar var av stor vikt att förmedla. I andra skeenden och där det funnits möjlighet har vi följt med deltagarna till möten där de inte känt sig bekväma att gå själva.

CV och Personligt brev

Har innehållit en genomgång i smågrupper och en workshop där deltagarna kunnat jobba med sina CV:n och Personliga brev på plats och få enskild feedback på det som skrivits. Deltagarna har jobbat vidare hemma eller vid en dator hos oss och sedan fått feedback på sitt skrivna material samt en slutbedömning när allt är klart.

Var finns jobben?

Har innehållit en genomgång i smågrupper där vi gått igenom metoder för att söka jobb och hur man bättre kan organisera sitt arbetssökande. Vi har gått igenom hur rekryteringsprocessen går till och hur detta bör påverka vilka metoder man använder sig av i sitt jobbsökande.

Personlig marknadsföring

Ett seminarium som handlar om hur man som arbetssökande kan möta arbetsgivare i olika situationer och marknadsföra sig själv till dem.

Metoder

Vi har inriktat oss på mötet med arbetsgivare i tre olika situationer:

- Via telefon (När man kontaktar en arbetsgivare via telefon)
- I en spontankontakt (Det vill säga när man spontant söker upp en arbetsgivare och möter dem mellan fyra ögon.)
- I en jobbintervju (Hur du ska agera i en jobbintervju)

Vi har gått igenom ovanstående i muntlig genomgång där vi använt oss av ett bildspel och videoclip för att illustrera det vi pratar om. I momentet ingår också övningar och diskussioner om ämnet.

Som en fortsättning på Personlig Marknadsföring har deltagarna som deltagit i kursmomentet erbjudits att få öva på att göra en jobbintervju eller att kontakta arbetsgivare via telefon. För de deltagare som varit intresserade av detta och känt behov av att få öva på denna typ av situationer så har vi genomfört intervjuövningar och telefonövningar där vi har simulerat dessa situationer.

Erfarenheter

I Framtidsfokus har utbildningsinslagen modifierats något för att passa deltagarnas behov. Detta blev koncentrerat i kursmomentet Personlig marknadsföring eftersom det är i den typen av situationer, då man ska marknadsföra sig själv, som ofta tas upp som problematiska för många av våra deltagare.

Grundläggande datorkunskap

I dagens samhälle har det allt mer blivit en förutsättning att kunna hantera en dator och känna till dess grundläggande funktioner och program. Detta är också centralt vid jobbsökande och därför har vi satsat på att utbilda deltagare som saknar grundläggande kunskaper.

Metod

Vi arbetade med grundläggande datorkunskap under sex stycken halvdagar då vi gick igenom datorn och dess olika komponenter, hur man utför grundläggande kommandon i Windows, skapar dokument i Word och hur dess grundläggande funktioner fungerar samt hur man kan använda sig av en webbläsare och internet. Vi upprättade också e-postkonton till deltagarna och lärde dem informationssökning på internet. Dessa kunskaper har vi sett som centrala för att kunna närma sig arbetsmarknaden men också för att kunna orientera sig i samhället och söka rätt information om t.ex. myndigheter etc.

Matchande insatser

Praktik/Arbetsträning

Under den senare delen av deltagarnas tid i Framtidsfokus har många av dem blivit aktuella för arbetsträning och praktik.

Anskaffning

Anskaffningen av praktikplatserna har föranletts av en kartläggning av de individuella deltagarnas intresseområden och vad syftet med praktiken ska vara. När detta har fastställts har vi anskaffat praktikplatser genom att använda oss av vårt kontaktnät av arbetsgivare. Rekryteringen har varit ganska omständig eftersom platserna är eftertraktade av många olika aktörer och det därför är hård konkurrens om dem. Detta till trots har vi efter flera försök oftast hittat lämpliga praktikplatser till våra deltagare. Det viktiga har sedan varit att matcha rätt deltagare till rätt praktikplats. När det fungerat som bäst har vi kunnat "återanvända" platsen för andra deltagare. En annan viktig faktor är att vi på ett tydligt sätt informerar arbetsgivaren om deltagarens funktionsnedsättning men också lyfter fram de styrkor som finns.

Framgångsfaktorer

När vi presenterat deltagaren för den presumtiva handledaren/arbetsgivaren har vi informerat om att de ska påbörja praktiken/arbetsträningen i en blygsam omfattning med endast några timmar i veckan till att börja med. Vi tror att detta har gjort att arbetsgivaren inte upplevt det som ett så stort åtagande och att de på så sätt har fått chansen att ömsesidigt få prova på varandra.

Eftersom att de flesta arbetsgivare har begränsade kunskaper om neuropsykiatriska funktionshinder så har de oftast underskattat deltagarnas kapacitet och arbetsförmåga, därför upplever vi att de ofta blivit positivt överraskade när det visar sig att deltagaren har många styrkor och goda förmågor och inte bara sin funktionsnedsättning. Vidare har en tät kontakt med både handledaren på praktikplatsen och deltagaren varit vital för att snabbt lösa eventuella problem som uppstår och ge både arbetsgivaren och deltagaren ett bra stöd.

I vissa fall har deltagarna själva kunnat ordna fram praktikplatser genom sitt kontaktnät eller genom att de själva sökt upp olika arbetsgivare de varit intresserade av. Detta har i många fall fått föranledas av coachning i hur de bäst möter en arbetsgivare. Då många av de deltagare som själva velat ta kontakt med arbetsgivare för att försöka skaffa en praktikplats har haft en stark vilja att göra detta själva men känt sig osäkra i denna typ av situation och därför behövt coachning för att bättre känna sig rustade att möta arbetsgivare. Att själv fixa en praktikplats har givetvis gett råg i ryggen att i nästa steg pröva att söka arbete!

Överenskommelse

När vi har en lämplig praktikplats har vi skrivit en överenskommelse där vi tillsammans med arbetsgivaren och deltagaren stipulerar villkoren för praktiken: tidsramen, uppföljningar, syftet med praktiken och vem som är handledare på arbetsplatsen samt kontaktuppgifter för alla inblandade parter. Tidsperioden har varierat mycket beroende på vad syftet för praktiken varit. Det har varit mellan 1 månad och upp till 6 månader. För de flesta deltagare som

praktiserat har det var under en period av i genomsnitt 3 månader vilket utgör en tid under vilken deltagaren kan komma in i ett arbete och även upptäcka vilka anpassningar som behövs.

Syfte

Syftet med att använda sig av en praktikplats har varierat för deltagarna. Ibland har det handlat om arbetsträning för att se vilka typer av arbetsuppgifter som är lämpliga för deltagaren och/eller att se vilken arbetsförmåga deltagaren har, i andra sammanhang att se i vilken utsträckning deltagaren klarar av att arbeta. Ofta har syftet varit att deltagaren ska få befinna sig i ett sammanhang, att få ingå i en arbetsgrupp och ha en social samvaro, att få en ökad struktur på tillvaron och få nya kontakter och en färsk referens.

Vid mer renodlad praktik har syftet varit att få prova på ett yrkesområde för att se om det kan vara ett lämpligt område att söka jobb inom. Det bör nämnas att en stor andel av deltagarna har haft behov av nyorientering på arbetsmarknaden. Ett övergripande syfte med praktiken har givetvis varit att det ska vara ett steg närmare arbetsmarknaden.

Resultat

Praktik och arbetsträning kommer för de flesta deltagare in mot slutet av deras tid i Framtidsfokus, som ett naturligt nästa steg efter att kartläggning, kompensation och utbildning genomförts. Det blir ett sista steg i projektet och utgör en sista länk innan en fortsatt planering kan ta vid och andra instanser kan sättas in för deltagaren.

I samband med att deltagare påbörjar praktik/arbetsträning så har vi i många fall tagit kontakt med deltagarens handläggare på Arbetsförmedlingen för att ta upp frågan om en SIUS-konsulent kan vara aktuell att koppla in. Genom att koppla in en SIUS-konsulent i praktikens slutskede så har denne möjlighet att få en god kännedom om deltagaren och få det underlag som behövs för att sedan kunna jobba vidare. I de fall det inte kan bli en anställning av deltagarens praktik har ändå SIUS-konsulenterna kunnat få värdefull information från deltagarens tid på praktiken. Som t.ex. vilka typ av arbetsuppgifter som passar för deltagaren och i vilken omfattning deltagaren klarar av att jobba.

Praktiken/arbetsträningen har i vissa fall kunnat generera information om deltagarens arbetsutbud som vår konsulterande psykiatriker kunnat ta i beaktande när han skrivit Läkarutlåtande om hälsotillstånd. Dessa har för några av våra deltagare resulterat i att de fått permanent sjukersättning på 25-75%.

Samarbetet med olika myndigheter

Alla deltagare i Framtidsfokus har remitterats till projektet av handläggare eller vårdansvarig från någon av myndigheterna kopplade till Samordningsförbundet. De har därför haft kontakt med minst en myndighet och ofta flera.

Samordning

Samordningen i Framtidsfokus har inneburit att personalen har interagerat med deltagarnas olika myndighetskontakter och även fått hjälpa till att knyta nya sådana kontakter vid behov. Det har ingått i coachernas roll att agera samordnade med olika myndigheter för att hjälpa till att driva deltagarens planering framåt. Vi har tillsammans med inblandade aktörer från de olika myndigheterna försökt jobba fram en gemensam planering för att på bästa sätt kunna realisera deltagarnas målsättning. Det har konkretiserats genom trepartssamtal med aktuell handläggare, deltagaren samt ansvarig coach på Iris Hadar. Kontakten har fortlöpt via e-post och telefon.

I flera fall har projekt Framtidsfokus och/eller Iris Hadar varit okända och vi har därför förutom att besvara frågor om deltagarens planering fått börja med att informera om projektet, dess syfte och upplägg samt om oss som utförare på Iris Hadar.

Erfarenheter

Samarbetet med de olika myndighetsrepresentanterna har generellt fungerat bra och i de allra flesta fall har samarbetet resulterat i framsteg och framgång för deltagaren. En svårighet har varit att handläggare på Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller inom kommunerna eller landstinget hanterar likartade ärenden på ett varierande sätt. De allra flesta handläggare vi haft kontakt med har varit mycket lösningsfokuserade och engagerade i deltagarna. Gällande regler har ibland varit svåra för deltagarna att förstå hur de fungerar och vilka konsekvenser som finns, det behövs ett stort engagemang av respektive handläggare för att kunna möta deltagare med dessa speciella behov.

Sammanfattningsvis går det att konstatera att det är svårt att jämföra de olika insatser deltagarna fått, dessa beror dels på regler, ibland på regeltolkningar, ibland på vilken erfarenhet handläggare har, m a o flera variabler har stor inverkan på hur framgångsrik den arbetsinriktade rehabiliteringen kan bli.

Detta understryker vikten av ett nära samarbete mellan myndigheter och andra aktörer för att deltagare med omfattande funktionsnedsättningar skall ha större möjligheter att nå egenförsörjning.

Finns det hinder i detta samarbete påverkar det markant deltagarens möjligheter att lyckas, eftersom de ofta är i stort behov av flera lyckade insatser för att lyckas.

Resultat

Målsättningen med Framtidsfokus var att hjälpa personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Arbete eller studier har således varit det övergripande syftet för projektet. Många av deltagarna har också uppnått denna målsättning eller väsentligt närmare sig arbetsmarknaden även om de inte tagit sig hela vägen fram under den tid de varit inskrivna i Framtidsfokus.

Förutom de resultat som kunnat uppnås i relation till huvudsaklig målsättning har projektet genererat positiva sidoeffekter för dess deltagare i form av ett förbättrat mående, ny självförståelse och bättre verktyg att hantera sin vardag. Situationen för de deltagare som passerat Framtidsfokus har sett vitt skild ut och det bör även tas i beaktande när man tittar på resultatet. Ett flertal deltagare har haft en mångfacetterad problematik där det förutom neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, en eller flera, har funnits allmänpsykiatrisk problematik och olika somatiska hälsoproblem. Det har förekommit depressionsproblematik, bipolär sjukdom, personlighetsstörningar, schizofreni, missbruk m.m. I några fall har inte den neuropsykiatriska funktionsnedsättningen ens utgjort det största hindret för deltagaren utan varit en del av en mer omfattande problematik vilket inneburit att vägen mot målsättningen arbete eller studier har varit mer eller mindre livsomvälvande.

Följande diagnostiserade problematik har funnits hos de 73 unika individer som passerat genom projektet, enskild deltagare har haft fler än en av dessa diagnoser:

- ADHD/ADD 51 st
- Asperger 16 st
- Autismspektrumtillstånd 4 st
- DAMP 1 st
- Schizofreni 2 st,
- Organisk hjärnskada 1 st,
- Generella inlärningssvårigheter 1 st,
- Kognitiva svårigheter + missbruk 3 st,
- Personlighetsstörning 5 st,
- Bipolär sjukdom 2 st,
- Trotssyndrom 1 st,
- Genomgåendestörning i utvecklingen 1 st.

Som tidigare nämnts har flera individer haft två eller fler diagnoser.

Utdrag från deltagarnas utvärdering

För att ge en bild av hur våra deltagare har upplevt sin tid i Framtidsfokus så presenterar vi här hur sex stycken deltagare har svarat på några frågor om deras tid i Framtidsfokus.

(Man 48 år)

Vad har fungerat bra i Framtidsfokus?

Det mesta har fungerat bra. Det har varit bra att få komma igång med rutiner och att jag har fått ta lagom mycket ansvar som jag känt att jag klarat av

Finns det något som saknats eller skulle behöva förändras?

Nej inte direkt som jag kan komma på.

Vad har du fått med dig från Framtidsfokus?

Att jag har fått en ADHD diagnos och fått lära mig mer om ADHD och att jag fått arbetsträna på en praktikplats för det har varit mycket bra för mig.

(Kvinna 28år)

Vad har fungerat bra i Framtidsfokus?

Det mest har fungerat bra men jag tycker min tid i projektet varit för kort. Jag har särskilt tyckt att WSA (Arbetsstilsanalysen) varit bra och att arbetsminnesträna med Cogmed QM. Tyckte också att Personligmarknadsföring var bra och social färdighetsträning. Praktiken har också fungerat bra och jag tycker jag fått bra coaching.

Finns det något som saknats eller skulle behöva förändras?

Skulle vilja haft ännu mer kursmoment i grupp. Jag hade gärna velat göra ännu mera röstövningar.

Vad har du fått med dig från Framtidsfokus?

Jag har lärt mig en del nya saker om min funktionsnedsättning. Känner att mående har förbättrats under tiden i Framtidsfokus. Känner mig inte utbränd och deprimerad på samma sätt längre.

(Man 43år)

Vad har fungerat bra i Framtidsfokus?

Det mest har fungerat bra tycker jag. Jag gillade att arbetsminnesträna med Cogmed QM. Men mest nöjd är jag med min praktikplats.

Finns det något som saknats eller skulle behöva förändras?

Skulle vilja haft längre tid i projektet.

Vad har du fått med dig från Framtidsfokus?

Tycker jag har tagit några steg närmare arbetsmarknaden och fått in bra rutiner i mitt liv och börjat få en bättre ordning i mitt liv under min tid i Framtidsfokus.

(Man 32år)

Vad har fungerat bra i Framtidsfokus?

Att personalen varit lätt tillgänglig. Det varit en bra och avslappnad miljö på Iris Hadar och man har känt sig välkommen. Positiv personal med ett bra bemötande.

Finns det något som saknats eller skulle behöva förändras?

Skulle vilja haft längre tid i projektet. Utredningen drog ut på tiden.

Vad har du fått med dig från Framtidsfokus?

Jag har hittat mig själv bättre och fått större förståelse för hur jag fungerar. Fått bättre rutiner hemma. Känner att jag blivit hjälpt av att arbetsminnesträna med Cogmed QM, känner att mitt arbetsminne förbättrats. Känner att jag fått en ny livsgnista.

(Kvinna 56år)

Vad har fungerat bra i Framtidsfokus?

Det har funnits en planering med en början och ett slut. Lugn miljö, ingen hets och stress. Har fått göra saker i sin egen takt, blivit sedd som den man är. Om det har blivit förändringar har vi fått information om det. Det har hela tiden funnits personal som man har kunnat få tag i om man behövde prata eller meddela saker.

Bra med samtal med utbildare, arbetsterapeut, läkare och psykolog med flera på ett och samma ställe. Bra med både gruppträffar och individuella möten. Positivt att ha fått diagnoserna.

Finns det något som saknats eller skulle behöva förändras?

Sjukgymnast, träna avslappningsövningar och andningsövningar.

Vad har du fått med dig från Framtidsfokus?

Våga pröva saker, ge inte upp. Personalen på Iris Hadar har peppat oss i Framtidsfokus att försöka leva i verkligheten och ta vara på det vi kan. Vi har fått många bra verktyg hur vi kan möta människor och situationer.

(Kvinna 45 år)

Vad har fungerat bra i Framtidsfokus?

Har inget att jämföra med men utredningen kändes seriös och ingav förtroende och det var nog det viktigaste i mitt fall. Jag hade en mycket bra coach. ADHD- gruppen var bra.

Finns det något som saknats eller skulle behöva förändras?

Det var möjligtvis för lite fokus på framtid, yrkesliv etc. Det här med cv och såna grejer kunde jag redan. Jag hade velat ha fler arbetslivsinriktade åtgärder som var mer på min "nivå", mer saker som gav mig nya perspektiv och uppslag. Kanske var verksamheten mer inriktad på personer som var mindre motiverade än jag, eller hade större problem med sociala kontakter och kanske även sämre kunskaper än jag i hur samhället fungerar, söka jobb etc. Jag kan ha fel i detta, jag spekulerar, går på känslan jag fick. Jag hade velat se förebilder, folk som varit där jag var och lyckats vända skutan åt ett vettigt håll där arbetsliv och vardagsliv fungerande. Veta mer om andras erfarenheter, hur de tänkt och gjort. Jag hade gärna träffat läkaren oftare under utredningstiden, även för att dryfta mer

allmänna frågor om ADHD, inte bara angående "mig och min situation". För min del tog Framtidsfokus slut för fort, det blir rörigt och obalans när man tvingas hoppa mellan olika aktörer med olika utgångspunkter. Jag hade gärna haft kvar kontakten tills saker satt sig lite bättre, med jobb och vardagsliv. Det är synd, leder till ökat ångestpåslag och mer bekymmer...

Vad har du fått med dig från Framtidsfokus?

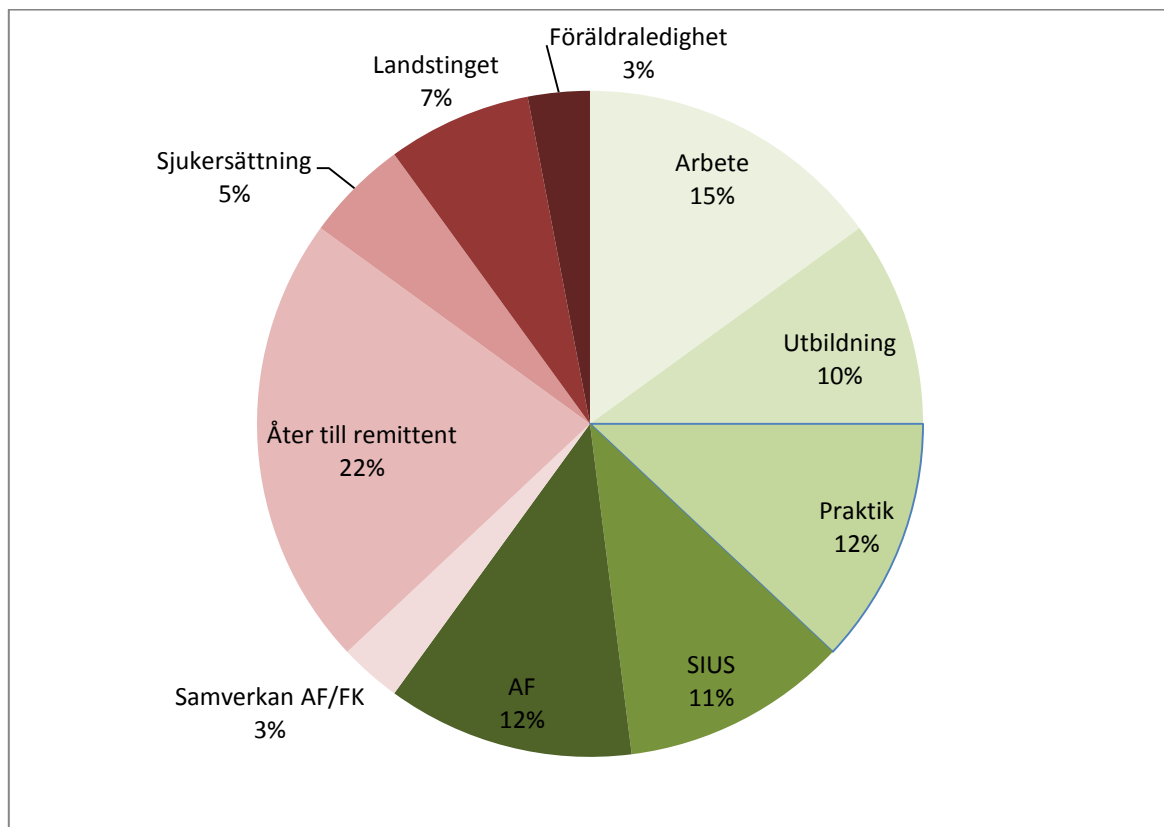
Svår fråga... Jag har väl skapligt lyckats tugga i mig det trista fakta att jag har ADHD och en hel del om vad det innebär. Det kommer jag ju alltid förknippa Framtidsfokus med. Jag har lärt mig att det finns proffs lite varstans och hjälp att få, att jag inte är ensam med min typ av bekymmer och det är värdefullt.

Jag har delvis fått en ny självbild. Begriper bättre vem jag är och hur jag fungerar. Det har varit så in i helvete jobbigt, men nu först har jag möjligheten till ett bra liv, nu när jag förstår mer om hur jag fungerar.

Vad har deltagarna fortsatt med?

Nedan har vi sammanställt ett diagram över vad deltagarna har gått vidare till. Uppgifterna baseras på de resultat vi känner till, dvs. om någon vid avslut i Framtidsfokus haft en praktikplats men kort därefter talat om för oss att det blev en anställning av denna så har vi nedan angett deltagaren som anställd. Vi har av sekretesskäl ej aktivt kunnat efterforska nya uppgifter på deltagarna i efterhand utan helt enkelt utgått från vad vi vet.

Nedanstående diagram baseras på ett hundra procentigt underlag, totalt 73 st deltagare sedan starten i mars 2009 och fram till december 2011.

Kommentarer

Arbete: subventionerat samt icke subventionerat lönearbete.

Utbildning: Arbetsmarknadsutbildning, Högskolestudier, Komvux.

Praktik: Praktik eller arbetsträning genom Af, kommunen eller Försäkringskassan.

SIUS: Deltagaren arbetar med en SIUS-konsulent, antingen utifrån aktuell praktikplats eller mot en ny.

AF: Deltagaren initierar eller fortsätter planering med handläggare på Arbetsförmedlingen.

Samverkan: Deltagaren är antagen till samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Åter till remittent: Alt. 1, Deltagaren har av någon anledning avbrutit insatsen och får därmed göra en ny planering med remittent. Alt. 2, Målet för insatsen är uppfyllt och remittenten fortsätter stötta deltagaren mot arbetsmarknaden. Alt. 3, Deltagaren har flyttat utanför projektets upptagningsområde och får därför göra en ny planering med remitterande instans på aktuell ort.

Sjukersättning: Deltagaren bedöms ej ha arbetsförmåga och avslutas.

Landstinget: Deltagaren har behov av vård innan arbetsinriktade insatser kan fortsätta.

Föräldraledighet: Deltagaren avslutas pga. föräldraledighet.

Sammanfattning och kommentarer

Lärandeprojekt

Framtidsfokus har under sina tre år utvecklats i takt med erfarenheterna som projektet genererat. Dessa har använts till att utveckla verksamheten och bör betraktas som mycket speciella då den här typen av satsningar är sällsynta. När nu projektet utvärderas efter sitt slut har vissa framgångsfaktorer framträtt såväl som vissa brister. Det är vår uppfattning att Framtidsfokus även varit ett lärandeprojekt för Samordningsförbundet, remissgruppen och Iris Hadar.

Framgångsfaktorer

Det finns många faktorer som varit tongivande för att göra Framtidsfokus till det projekt det varit. Till att börja med så har den generösa tidsramen varit viktigt eftersom den har möjliggjort den förändringsprocess som behövts för att närma sig arbetsmarknaden. De flesta av deltagarna har varit borta från arbetsmarknaden under en längre period och i vissa fall har man aldrig haft ett lönearbete tidigare. Kombinationen av ofta knappa erfarenheter och de svårigheter som utgör funktionsnedsättningen har gjort att vägen framåt varit krokig och tidvis haft bakslag. Möjligheten att vara i projektet i upp till två år har dock skapat förutsättningar för deltagarna att hantera några bakslag på vägen.

För de sista som togs in i april 2011 så innebar deras tid i projektet en begränsning till fem till sex månaders insats jämför med den (upp till) tvååriga som gällt för deltagare som börjat tidigare. Konsekvensen blev att de vid avslut i december förvisso kommit en bra bit i sin planering men att några månader till hade betytt att planeringarna hade kunnat fullföljas och målen uppnås. Flera av de kvarvarande deltagarna under hösten/vintern 2011 uttryckte stor besvikelse och oro över att sluta och vi får än idag frekvent besök av deltagare som kommer upp för en kort pratstund och fika då miljön utgör en trygghet.

Utbud

En annan viktig faktor har varit att vi har kunnat erbjuda ett komplett utbud med möjlighet till utredning/kartläggning, compensation, utbildning och matchning. Detta har gjort att deltagare inom ramen för projektet har kunnat få en utredning och sedan god hjälp med att tillvarata den kunskap som utredningen genererat och kunnat jobba med att kompensera de svårigheter som funktionsnedsättningen innebär för deltagaren.

I nästa steg har deltagaren givits möjlighet, genom utbildningsinsatser, att få rätt verktyg för att närma sig arbetsmarknaden tillsammans med sin coach. Dennes syfte har varit att hjälpa deltagaren formulera sin målsättning och pusha denne att realisera den, ofta via en praktikplats för att få veta vad som fungerar och vad som utgör svårigheter, något som vi uppfattat gett deltagarna självförtroende och fått dem känna sig mindre stigmatiserade av sin funktionsnedsättning.

Dessa ingredienser tillsammans med tillgången till personal med varierande kompetenser har varit en bidragande faktor till att Framtidsfokus oftast fungerat väldigt bra. Även vår

konsulterande psykiatriker har observerat dessa faktorer och har följande att säga om de tre åren:

Jag bär med mig Framtidsfokus som en av de mer spännande erfarenheter jag gjort på senare år. Det som slagit mig är hur människor vuxit, och återvunnit/erövrat självkänsla, och jag vill gärna fundera vidare över vad som varit verksamt. Det jag spontant tror på är integrationen av utredning och åtgärder. För deltagarna att de finns med i ett sammanhang där de känt sig sedda och accepterade har säkerligen också varit viktigt. I mitt landstingsarbete träffar jag ofta människor som jag hade velat remittera till Framtidsfokus.

Några andra viktiga faktorer som vi fått feedback på från våra deltagare är att de upplever att miljön i våra lokaler varit bra och välkomnade och att de fått ett bra bemötande av personalen. Detta är också något som vi aktivt har försökt att jobba med och ambitionen har varit att skapa en trygg och välkomnade miljö där man som deltagare känner att man får vara delaktig och sedd. Vi har också strävat efter att skapa en kontinuitet för deltagarna och att vara tillgängliga för dem.

Bedömningssamtal

Under en period av frekventa inskrivningar märkte vi att personer som inte var intresserade eller redo för arbetsinriktade åtgärder togs med i projektet, även personer som först behövde få hjälp med sitt missbruk antogs och avskrevs efter ett tag då de ej klarade av att delta i verksamheten. Efter att inskrivningsgruppen diskuterat problemet infördes bedömningssamtal med remitterade deltagare. Två personal från Iris Hadar träffade personen i fråga och förhörde sig om att denne var medveten om att vi hade en remiss och att de var redo att eventuellt utredas och delta i arbetsinriktade aktiviteter. Dessa bedömningssamtal underlättade både antagningsförfarandet och arbetet väsentligt och de borde ha gjorts redan från början då de antas kunna ha förhindrat att personer som inte tillhört målgruppen kommit med.

Samverkan

Samarbetet med psykiatri både landsting och den privata mottagningen CAPIO har fungerat mycket väl även om det tog ett tag innan det började flyta på med medicininsättningar m.m. Rutinerna ändrades även en del i samband med att vuxenpsykiatrin omorganiserades i januari 2011, vilket gjorde att vissa deltagare fick byta mottagning och i samband med detta olyckligt hamnade mellan stolarna.

Tveksamhet rådde till en början om CAPIO's avtal inbegrep deltagare från oss, vilket gjorde att en deltagare olyckligt fick vara utan medicin i över en månad med mycket lidande på vägen. En annan deltagare fick vänta två månader på att få komma till läkarbesök för att få medicin insatt efter avslutad utredning.

När så frågetecknen rätats ut så har samarbete med CAPIO fungerat mycket bra och vi har försökt att ha fysiska möten mellan psykiatriker, vårdkoordinator på CAPIO och vår psykiatriker samt utredningsansvarig på Iris Hadar ca en gång per månad.

Det tog en tid innan all berörd personal inom psykiatri visste om att vi kunde vända oss till dem för att få recept på Metylfenidat utskrivna av deras ordinarie läkare. Flera förklaringar krävdes och recepten kunde ibland dra ut på tiden. Sammanfattningsvis har samarbetet efter lite inkörningsproblem fungerat mycket bra.

Även samarbetet omkring förskrivning av hjälpmedel med specialistpsykiatrins arbetsterapeuter har fungerat mycket bra. En stor förbättring kom då landstinget i Östergötland också kunde förskriva det kognitiva hjälpmedlet Handifon och tyngdtäcken. Samarbetet har också skett då deltagare behövt arbeta med extra struktur i hemmiljön. Dels har arbetsterapeuter inom psykiatri kunnat konsulteras men även ett samarbete med Boendestöd har initierats.

Nio av deltagarna som inte tidigare haft kontakt med psykiatri, har också behövts samtalskontakt på de specialistpsykiatriska mottagningarna. Utredningen och diagnosen gör att många hamnar i en identitetskris och mycket i livet ställs på sin spets. Mycket har vi kunnat hantera inom projektet men de som har behövt ytterligare samtalsstöd inom psykiatri har fått det vilket vi ser mycket positivt på. Samarbetet med Habiliteringen har också fungerat mycket väl och de deltagare som behövt stöd där har fått det även om det för vissa har dragit ut på tiden.

Överhuvudtaget så upplever vi att samarbetet med myndigheter fungerat bra. I de allra flesta fall har alla arbetat lösningsfokuserat och med individen i centrum för att hitta bästa möjliga lösningen för den enskilde individen.